

Kennisoverzicht

Onderzoek en Hulpbronnen rondom Online en Blended Onderwijs

Binnen de Hanzehogeschool Groningen en in Nederland

Dit document biedt een overzicht van bestaande hulpbronnen, cursussen en onderzoeksprojecten op het gebied van online/ blended onderwijs. Binnen de Hanzehogeschool zijn gedurende de corona pandemie een aantal mooie initiatieven tot stand gekomen, die inspiratie en ondersteuning kunnen bieden in de opkomende transitie naar blended onderwijs. Ook buiten de Hanzehogeschool wordt er op dit vlak veel onderzoek gedaan en kennis gedeeld. In dit overzicht zijn daarom zowel interne als externe initiatieven opgenomen. Deze lijst is niet uitputtend, maar biedt een startpunt voor iedereen die zich verder wil verdiepen in blended onderwijs, binnen de organisatie en/of daarbuiten.

INTERN

Hulpbronnen en ondersteuning

Portal Blended Learning

Op de website van de Hanze Hogeschool is een online portal opgezet, waarin een overzicht wordt gegeven van alle beschikbare informatie voor docenten op het gebied van blended learning. Deze portal wordt continu up-to-date gehouden en aangepast aan de meest recente ontwikkelingen. Er wordt o.a. aandacht besteed aan de positieve aspecten van online onderwijs en hoe hier optimaal gebruik van kan worden gemaakt, maar ook aan de uitdagingen die hier wellicht mee gepaard gaan.

Aanspreekpunt: Erwin de Beer & Haye Jukema, (O&O)
Blendedlearning@org.hanze.nl

Open Up!

Het College van Bestuur heeft de opdracht gegeven om een taskforce op te bouwen die zich op de heropening van de Hanzehogeschool richt. Petra Petersen vanuit Human Resources heeft deze opdracht aangenomen en de taskforce opgezet. Deze bestaat uit twee werkgroepen: (1) gericht op het onderwijs met Abelius Reitsma als teamleider en (2) gericht op onderzoek waarvan Jeroen Pronk de leiding heeft. De teams bestaan uit personen van de verschillende diensten, waaronder HR en O&O. Het doel van de taskforce is om ervaringen, informatie en behoeften op te halen van lectoren, onderzoekers, docenten en medewerkers. Op basis hiervan worden adviezen en besluiten voor de Hanzehogeschool geformuleerd. Voor de werkgroep "Onderwijs" gaat dit over praktische taken, zoals het geven van onderwijs op de campus, maar ook om richting te geven aan hoe (blended) onderwijs eruit zal zien. De werkgroep "Onderzoek" heeft in april de adviezen en besluiten gepubliceerd rondom het uitvoeren van onderzoek in de komende periode binnen de Hanzehogeschool.

Aanspreekpartners: Petra Petersen (p.a.petersen@pl.hanze.nl)
Abelius Reitsma (a.reitsma@pl.hanze.nl)
Jeroen Pronk (j.p.pronk@pl.hanze.nl)
Bert Kunst (a.j.kunst@pl.hanze.nl)
Maarten Raangs (m.h.raangs@pl.hanze.nl)
Nienke van Keckerix (n.van.keckerix@pl.hanze.nl)

Cursussen

Module: Designing online education

Deze cursus wordt aangeboden via de HanzePro/PL academy en is ontwikkeld om docenten te ondersteunen in het ontwerpen van online onderwijs. Inmiddels is de cursus al vier keer gegeven, en positief ontvangen. Tijdens de cursus is veel aandacht besteed aan het uitwisselen van ervaringen onder docenten. De intentie is om deze cursus in de komende periode opnieuw aan te bieden. De inhoud zal dan meer toegespitst zijn op de opkomende transitie naar blended onderwijs. Hierbij zullen o.a. de volgende vragen aan bod komen: wanneer/waarvoor zet je online of offlineonderwijs is?, kies je voor asynchroon of synchroon onlineonderwijs?

Aanspreekpartners: Zwanie van Rij & Martine Dijk
Zwanie van Rij (z.h.van.rij@pl.hanze.nl)
Martine Dijk (m.dijk@pl.hanze.nl)

Onderzoeksprojecten

Samenwerkend leren in (online) onderwijs

Vanwege de coronamaatregelen ging het gebouw van de Hanzehogeschool dicht op maandag 16 maart 2020. Docenten zijn doorgedaan met onderwijs verzorgen maar de vorm van het onderwijs en met name de manier van interactie tussen studenten en docenten en studenten onderling is veranderd. Onderzocht wordt hoe de studenten samenwerkend leren in een online omgeving ervaren en wat we daaruit kunnen halen voor het verbeteren van samenwerkend leren in het (online) onderwijs. De uitkomsten van dit onderzoek worden nu samengevat in een eindrapport en met deans gedeeld.

Aanspreekpartner: Mariëlle van den Hul-Kuijten
(m.a.van.den.hul-kuijten@pl.hanze.nl)

Onderzoeksprojecten (vervolg)

Onderzoek naar de ervaringen van studenten en docenten m.b.t. het afstandsonderwijs

Vanuit het instituut voor Life Sciences and Technology heeft Menno Wierdsma de opdracht gekregen om in gesprek te gaan met studenten en docenten over hun ervaringen met het geven en volgen van online onderwijs tijdens een minor binnen het instituut. Bij deze kwalitatieve studie worden studenten door studenten geïnterviewd. De docenten worden door Dr. Menno Wierdsma geïnterviewd.

Dit onderzoek heeft als doel om:

- (1) zicht te krijgen op de ervaringen met community vorming,
- (2) inzicht te krijgen in de samenwerking tussen studenten en docenten, (3) uit te zoeken hoe docenten en studenten goed met elkaar in contact komen en (4) verhalen over online leren op te halen. Dit is vooral een inventariserend onderzoek voor het instituut.

*Aanspreekpartner: Menno Wierdsma
(m.d.m.wierdsma@pl.hanze.nl)*

LifeGo: onderzoek naar sociale binding in flexibele (online) leergemeenschappen

LifeGo is een actieonderzoek vanuit vier hogescholen, waarbij Hanzehogeschool penvoerder is. In dit onderzoek staat de vraag centraal: 'Hoe kan sociale binding gecreëerd worden in flexibele leergemeenschappen en in hoeverre kunnen ICT tools daarin ondersteunen?' Binnen dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van focusgroepen, waarin docenten en studenten gezamenlijk reflecteren op de sociale binding binnen hun leergemeenschap. Docenten krijgen vervolgens strategieën aangeboden, die zij kunnen toepassen om de sociale binding in hun leergemeenschap te vergroten. De effectiviteit hiervan wordt achtereenvolgens geëvalueerd, doormiddel van een vragenlijst onder studenten en in een afrondende focusgroep. Dit onderzoek loopt nog tot september 2021.

Aanspreekpartner: Jelly Zuidersma (j.zuidersma@pl.hanze.nl)

Onderzoek naar de ervaringen met online lesgeven, de veerkracht van docenten tijdens de coronacrisis en het opbouwen van een (digitale) community

In opdracht van het CvB wordt onderzocht hoe docenten op de Hanzehogeschool zijn omgegaan met de plotse overgang naar (nood)online onderwijs. Daarnaast wordt geïnventariseerd wat er voor nodig is om in de toekomst een visie te vormen op dit vlak en wordt onderzocht hoe engaged online gemeenschappen kunnen worden gecreëerd. Lees ook het eerder verschenen essay van Marca Wolfensberger over het belang van community vorming tijdens de coronapandemie en daarna.

De doelstellingen van het huidige project zijn tweeledig, (1) het onderzoeken van het welzijn en de interne hulpbronnen (zoals veerkracht en coping) van docenten, als ook de pedagogisch-didactische competenties die zij bezitten voor het creëren van een engaged gemeenschap in een (digitale) leeromgeving (2) het ondersteunen van de ontwikkeling en uitvoering van een gemeenschappelijke visie op blended learning binnen de Hanze, in samenwerking met belangrijke stakeholders.

In het eerste deel van dit onderzoek is doormiddel van digitale interviews en focusgroepen onderzocht hoe docenten en stafmedewerkers van de verschillende schools binnen de Hanze het online lesgeven gedurende de eerste fase van de coronacrisis hebben ervaren. De resultaten hiervan lees je hier. In juni 2021 is onder alle docenten van de Hanze een enquête uitgezet waarin is gevraagd naar hun welzijn, veerkracht en visie op blended learning. De uitkomsten van deze enquête zullen in de komende maanden intern worden gedeeld. Na de zomer zullen wederom focusgroepen worden gehouden met docenten, om de uitkomsten van de enquête nader te onderzoeken. Daarnaast zal er dan ook een tweede enquête worden uitgezet.

*Aanspreekpartner: Annegien Langeloo
(a.langeloo@pl.hanze.nl)*

Onderzoeksprojecten (vervolg)

Corona-gerelateerd onderzoek binnen IBS

Onder leiding van onderzoeker Ning Ding zijn tijdens de corona periode een aantal waardevolle onderzoeken uitgevoerd binnen de International Business School. Aan het begin van de corona pandemie is onderzocht of de veerkracht van (internationale) studenten bepalend was voor de mate waarin zij zich betrokken voelden bij online lessen. Hieruit is gebleken dat studenten met een hoge veerkracht zich sterker betrokken voelen bij online lessen dan degenen met een lage veerkracht. Daarnaast is voor het vak Management Accounting onderzocht of de mate waarin 330 studenten de online lessen bijwoonden bepalend was voor hun uiteindelijke examencijfers. Meer over dit onderzoek lees je [hier](#). De resultaten van beide onderzoeken zullen worden gepresenteerd tijdens de EAPRIL2021 spotlight sessie.

Op dit moment wordt binnen de IBS onderzocht of het gebruik van korte videoclips (max. 2 min) leidt tot een effectievere kennisoverdracht dan traditionele één uur durende online colleges. De leeruitkomsten van studenten voor beide lesmethodes zullen met elkaar worden vergeleken. Dit onderzoek is half april 2021 van start gegaan. Ning Ding heeft daarnaast samen met mede-onderzoeker Uli Mathies en lector Jan Jaap Aué de casus 'Raising Green Hydrogen Energy Awareness while Teaching Research Methodology' aangedragen voor de Innovation Excellence Awards van ECRM 2021. Op woensdag 16 juni hebben zij met deze casus de tweede prijs gewonnen, meer hierover lees je hier: [IBS docent-onderzoekers winnen tweede prijs \(hanze.nl\)](#)

Aanspreekpartner: Ning Ding (n.ding@pl.hanze.nl)

Evaluatie van online onderwijs binnen schools

Verschillende schools hebben covid-gerelateerde vragen opgenomen in hun evaluatieformulieren. Hier is geen verdere informatie over bekend.

EXTERN

Hulpbronnen en ondersteuning

SURF communities

SURF Communities verbinden mensen die binnen het onderwijs en onderzoek werken aan ICT-innovatie. In samenwerking met vakgenoten kunnen de volgende stappen worden gezet. Iedereen kan lid worden van een community. De communities bieden de mogelijkheid om contact te leggen met vakgenoten, eigen expertise te delen en gebruik te maken van de ervaringen van anderen. Daarnaast is er in samenwerking met o.a. het Versnellingsplan en de Vereniging Hogescholen een [vraagbaak Online Onderwijs](#) ingericht, waarin kennis, tips en voorbeelden worden gedeeld om de overstap naar online onderwijs zo goed mogelijk te ondersteunen.

[Zo breng je blended learning naar een hoger niveau | SURF Communities](#)

Versnellingsplan Onderwijs Innovatie met ICT

Versnellingsplan.nl is een platform waarin wordt samengewerkt op het gebied van verschillende thema's (zones) rondom digitalisering in het onderwijs. Het Versnellingsplan is een samenwerkingsverband tussen Vereniging Hogescholen, Vereniging van Universiteiten en SURF. Inmiddels zijn er 8 zones, twee daarvan zijn specifiek toegevoegd sinds COVID.

1. Faciliteren en professionaliseren van docenten
2. Aansluiting op de arbeidsmarkt verbeteren
3. Flexibilisering van het onderwijs
4. Naar digitale (open) leermaterialen
5. Veilig en betrouwbaar studiedata benutten
6. Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT
7. Versnelling van onderwijsinnovatie met EdTech
8. Gezamenlijk koersen op versnelling

Daarnaast zijn er ook twee werkgroepen actief, namelijk (1) Werkgroep Toetsen op afstand en (2) Werkgroep Online onderwijs in praktijkvaardigheden.

Aanspreekpartner: Haye Jukema (h.jukema@pl.hanze.nl)

NRO-symposium hoger onderwijs: Nieuwe richtingen na de pandemie?

Tijdens het NRO symposium presenteerden experts hun visie op de toekomst van het hoger onderwijs. Zij deden dit op basis van ervaringsverhalen uit de praktijk én kennis uit wetenschappelijk onderzoek. In het symposium kwamen zes thema's aan bod. Alle verslagen, essays en short videos kunnen hier gevonden worden. Click op het thema en u wordt doorverwezen naar de webpage.

1. [Toegankelijkheid van het hoger onderwijs](#)
2. [Community-vorming in een blended leeromgeving](#)
3. [Digitale didactiek: ontwerpen van blended onderwijs](#)
4. [Opleiden voor een veranderende arbeidsmarkt](#)
5. [Toetsen op afstand en monitoren van de studievoortgang](#)
6. [Veranderen van onderwijsorganisatie\(s\)](#)

MeetUp Group 'Slimmer en leuker werken in N-NL'

Deze MeetUp groep is bedoeld om verbindingen te leggen en werken in Noord Nederland 'een feestje te laten zijn'! Omdat we in een enorm veranderende wereld leven, waarin technische en digitale ontwikkelingen ons elke dag vragen om wendbaar te zijn en nieuwe innovaties te omarmen organiseert deze groep regelmatig netwerk- en inspiratiebijeenkomsten. Leren van elkaar staat bij de groep centraal: Wat werkt wel en wat werkt niet? Wat zijn valkuilen of sleutels tot succes?

Onderzoeksprojecten

Overzicht corona-gerelateerd onderwijsonderzoek NRO

Onderwijsonderzoekers kunnen doormiddel van een online formulier doorgeven aan de NRO dat zij bezig zijn met een covid-gerelateerd onderzoeksproject. De NRO heeft op basis van deze input een overzicht gemaakt van het corona-gerelateerd onderzoek dat is/wordt uitgevoerd binnen de verschillende onderwijsinstellingen in Nederland.

Onderzoeksprojecten (vervolg)

Onderzoek naar de toekomst van blended onderwijs

Een zestal hogescholen en universiteiten hebben in samenwerking met het adviesbureau Turner onderzocht welke lessen het hoger onderwijs kan trekken uit de coronaperiode. Ruim 1500 studenten, docenten en stafmedewerkers hebben een vragenlijst ingevuld over hun ervaringen tijdens de coronaperiode. Daarnaast zijn interviews afgenomen onder stafmedewerkers en managers, om ook het perspectief van de onderwijsinstelling mee te nemen. Uit de resultaten trekken de onderzoekers drie lessen voor de toekomst: doe meer aan welzijn, benut de kansen van blended onderwijs en zorg voor een wendbare organisatie. [Lees hier het rapport](#) "De toekomst van blended learning is gestart – Wat leren hogescholen en universiteiten van de coronaperiode?"

Ontwikkeling van een generiek (student)evaluatie-instrument voor online onderwijs

Versnellingssteam Evidence-based onderwijsinnovatie met ICT is samen met Hogeschool InHolland bezig met het ontwikkelen van een generiek (student)evaluatie-instrument voor online onderwijs. De eerste versie is door Fleur Prinsen ontwikkeld op basis van praktijkinstrumenten die binnen de HR gebruikt zijn. De eerste was een vragenlijst die ontwikkeld was voor het project 'Blended Deeltijd' bij het Instituut voor de Lerarenopleiding; de tweede was een vragenlijst die ontwikkeld is voor een Comeniusproject over Online Binding, en de derde betrof de Hogeschool-brede vragenlijst die in het kader van Covid is uitgezet. Bij hergebruik gaarne attributie. Ze zijn momenteel bezig een psychometrische analyse uit te voeren op de items van de Studentenvragenlijst HR.

Aanspreekpartner: [Fleur Prinsen](#)

Onderzoek naar de ervaringen van studenten met onderwijs en toetsen op afstand tijdens corona

Het Interstedelijk Studenten Overleg (ISO) heeft ResearchNed benaderd met het verzoek om een onderzoek te doen naar de studievertraging die studenten kunnen oplopen ten tijde van de coronamaatregelen en de gewijzigde omstandigheden in het hoger onderwijs. Het onderzoek richtte zich op de ervaringen van studenten binnen het online onderwijs.

Uitkomsten van deze studie kunnen hier teruggelezen worden: [Studeren, studievoortgang en welbevinden tijdens corona](#)
[Ervaringen van studenten met onderwijs en toetsen op afstand tijdens corona](#)

Onderzoek naar de elementen die studenten na COVID willen behouden

De onderzoeker hield twee sessies met studenten van de VU Amsterdam uit alle rangen en disciplines. De centrale vraag was: 'welke aspecten van online onderwijs wil je behouden?' In een blogpost schetst de onderzoeker de [10 elementen van online onderwijs die studenten willen behouden](#).

Aanspreekpartner: [Charlotte Meyer](#)

Digitale conferentie Hoger Beroepsonderwijs in tijden van Corona

Op 4 december 2020 heeft de onderzoeksgroep The Work Lab van de Hogeschool van Amsterdam een digitale conferentie georganiseerd, waar werd stilgestaan bij de digitale en sociale transformatie die heeft plaatsgevonden in het hoger beroepsonderwijs ten tijden van de coronacrisis. De impact van de pandemie op de kwaliteit van werk en het welzijn van medewerkers en studenten kwam hierbij veelvuldig aan bod. Tijdens de conferentie zijn onderzoeken gepresenteerd van de Hogeschool van Amsterdam, Hogeschool Utrecht, Hogeschool Inholland en van de Hanze Hogeschool. De opnames van de conferentie zijn [hier](#) terug te vinden.

*Aanspreekpartner: [Daniel van Middelkoop](#)
(d.van.middelkoop@hva.nl)*

Contact

Dit overzicht is gemaakt door onderzoekers van het Lectoraat Excellentie in Hoger Onderwijs en Samenleving (EHOS). Heeft u vragen, opmerkingen of verdere informatie die aan dit overzicht zou kunnen worden toegevoegd, neem dan contact met ons op.

b.klusmann@pl.hanze.nl

lectoraatexcellentie@org.hanze.nl

Ons Dank

Bij het maken van het overzicht van de projecten en onderzoeken die binnen de Hanzehogeschool zijn uitgevoerd, zijn wij de volgende personen zeer erkentelijk voor hun inzichten en informatie.

Erwin de Beer

Haye Jukema

Marielle van den Hul-Kuijten

Jeroen Pronk

Menno Wierdsma

Jelly Zuidersma

Jacobien van Es

Ning Ding

Zwanie van Rij

Martine Dijk

Het EHOS corona onderzoeksteam dankt hen hartelijk voor hun bijdrage aan dit overzicht.

INTERN - overzicht

	Door wie?
Hulpbronnen en ondersteuning	
Portal Blended Learning	Onderwijs & Onderzoek
Open Up!	Werkgroep uit verschillende staven
Cursussen	
Module: Designing Online Education	HanzePro/PL academy
Onderzoeksprojecten	
Samenwerkend leren in (online) onderwijs	Pedagogische Academie
Onderzoek naar de ervaringen van studenten en docenten m.b.t. het afstandsonderwijs	Instituut voor Life Sciences en Technologie
Onderzoek naar de ervaringen met online lesgeven, de veerkracht van docenten tijdens de corona-crisis en het opbouwen van een digitale community	Lectoraat Excellentie in Hoger Onderwijs en Samenleving
LifeGo: Onderzoek naar sociale binding in flexibele (online) leergemeenschappen	Lectoraat Wederkerigheid in Leernetwerken
Corona-gerelateerd onderzoek binnen IBS	International Business School
Evaluatie van online courses binnen schools	Individuele schools

EXTERN - overzicht

	Door wie?
Hulpbronnen en ondersteuning	
SURF communities	SURF
Vernellingsplan Onderwijs Innovatie met ICT	Vereniging Hanzehogescholen, SURF en VSNU
NRO-symposium hoger onderwijs: Nieuwe richtingen na de pandemie?	NRO
MeetUp Group 'Slimmer en leuker werken in N-NL'	Eigen initiatief
Onderzoeksprojecten	
Overzicht corona-gerelateerd onderwijsonderzoek	NRO
Onderzoek naar de toekomst van blended onderwijs	Turner
Ontwikkeling van een generiek (student)evaluatie-instrument voor online onderwijs.	Vernellingsplan - Evidence-informed onderwijsinnovatie met ICT
Ervaringen van studenten met onderwijs en toetsen op afstand tijdens corona	ResearchNed
Onderzoek naar de elementen die studenten na COVID willen behouden	VU Amsterdam
Digitale conferentie Hoger Beroepsonderwijs in tijden van Corona	Hogeschool van Amsterdam